

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل			
تکمیل مأخذ و ویرایش نهایی	ویرایش دوم	ذکر مأخذ	تصحیح و ویرایش اولیه

روایاتی در باب مراقبه‌ی دحوالارض

در مورد مراقباتِ روز بیست و پنجم ماه ذی‌القعدة روایات متعددی داریم. چند روایت در باب مراقبات عبادی این روز بزرگ برایتان می‌خوانم. روزه‌ی این روز بسیار عظیم و پر ارج و پر اجر است. به موجب روایات، یکی از چهار روز برتر سال برای گرفتن روزه‌ی مستحبی است. از امام رضا علیه‌السلام است؛ حضرت فرمودند: «فَمَنْ صَامَ ذَلِكَ الْيَوْمَ كَانَ كَمَنْ صَامَ سِتِينَ شَهْرًا»^۱ کسی که روز دحو الارض را روزه بگیرد، مثل کسی است که شصت ماه روزه گرفته است. روزه‌ی یک روز معادل شصت ماه؛ یعنی هزار و هشتصد روز است. امام کاظم علیه‌السلام در روایتی فرمودند: «فَمَنْ صَامَ ذَلِكَ الْيَوْمَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ صِيَامَ سِتِينَ شَهْرًا»^۲ کسی که روز بیست و پنجم ماه ذی‌القعدة را روزه بگیرد؛ خدا برای او اجر روزه‌ی شصت ماه را می‌نویسد. امام رضا علیه‌السلام فرمودند «گَمْنُ»؛ مثل کسی می‌ماند؛ روایت دوم یک پله بالاتر است. اینجا «گَمْنُ» نیست؛ بلکه کاملاً همان است. خدای متعال روزه‌ی شصت ماه را برای او ثبت می‌کند. حدیث دیگر نیز از امام کاظم علیه‌السلام است؛ حضرت فرمودند: «فَمَنْ صَامَ ذَلِكَ الْيَوْمَ كَانَ كَفَّارَةَ سَبْعِينَ سَنَةً»^۳ کسی که روز بیست و پنجم ماه ذی‌القعدة را روزه بدارد، برای او کفاره‌ی هفتاد سال به حساب می‌آید. هفتاد سال یعنی عمر طبیعی یک انسان، یعنی این یک روزه معادل است با کفاره‌ی همه‌ی عمر یک انسان. از

^۱ صدوق من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۸۹.

^۲ کلینی، کافی، ج ۴، ص ۱۴۹.

^۳ من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۲۴۲.

پیغمبر اکرم ﷺ روایت شده است؛ حضرت فرمودند: «فَمَنْ صَامَ ذَلِكَ الْيَوْمَ كَانَ كَصَوْمِ سَبْعِينَ سَنَةً»^۴ کسی که این روز را روزه بدارد؛ مثل روزه‌ی هفتاد سال برای او به حساب خواهد آمد. در روایتی امیرالمؤمنین عليه السلام فرمودند: «فَمَنْ صَامَ ذَلِكَ الْيَوْمَ اسْتَعْفَرَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ»^۵ کسی که روز دحو الارض را روزه بدارد؛ همه‌ی چیزهایی که بین زمین و آسمان است برای او طلب مغفرت می‌کنند. آسمان نه به معنای آسمان دنیا، هر چه بین زمین و آسمان است؛ همه برای روزه‌دار روز دحو الارض از خدای متعال طلب مغفرت می‌کنند و یقیناً خدای متعال چنین استغفاری را رد نخواهد کرد و فرد روزه‌دار را مورد مغفرت و رحمت خود قرار خواهد داد. این روایات در مورد کسی است که فقط روز دحو الارض را روزه بدارد. اما امیرالمؤمنین عليه السلام فرمودند: «فَمَنْ صَامَ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَ قَامَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ فَلَهُ عِبَادَةٌ مِائَةً سَنَةً صَامَ نَهَارَهَا وَ قَامَ لَيْلَهَا»^۶ کسی که روز دحو الارض را روزه بدارد و شب آن روز را هم به عبادت قیام کند؛ تا صبح نخوابد؛ تمام شب را احیا بدارد؛ یا لاقل بخشی از شب را (لاقل ثلث آخر شب) مشغول نماز شب و عبادت باشد؛ عبادت صد سال که تمام روزهای آن را روزه باشد و تمام شب‌های آن را شب‌زنده‌داری کند و به نماز و عبادت مشغول باشد؛ برای او ثبت می‌شود. خوشبختانه امسال دحو الارض با جمعه مقارن شده است که جمعه برکات دحو الارض را مضاعف می‌کند.

این مطلب خیلی عظیم است. در روایت دیگری از امیرالمؤمنین عليه السلام است که حضرت فرمودند: «يُنزَلُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ أَلْفُ رَحْمَةٍ يَضَعُ مِنْهَا تِسْعَةٌ وَ تِسْعِينَ فِي خُلُقِ الدَّاكِرِينَ وَ الصَّائِمِينَ [الصَّائِمِينَ] فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ

^۴ حرّ عاملی، وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص ۴۵۱.

^۵ سیّد بن طاووس، اقبال الأعمال، ج ۱، ص ۳۱۲.

^۶ سیّد بن طاووس، اقبال الأعمال، ج ۱، ص ۳۱۲.

وَالْقَائِمِينَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ»^۷ خدای متعال در روز دحو الارض یک میلیون رحمت را فرو می‌فرستد؛ نود و نه درصد از این یک میلیون رحمت که خدا در روز دحو الارض نازل می‌کند متعلق به بندگانی است که در این روز ذاکر خدا و روزه‌دارند و شب این روز را هم به عبادت قیام کرده‌اند و بیدار و مشغول عبادت پروردگار و به جا آوردن نماز شب بوده‌اند. اینها فضیلت روزه و شب‌زنده‌داری شب دحو الارض است.

روایت دیگری در مراقبات عبادی دحو الارض از امیرالمؤمنین عليه السلام وارد شده است. حضرت فرمودند: «أَيُّمَا جَمَاعَةٍ اجْتَمَعَتْ ذَلِكَ الْيَوْمَ فِي ذِكْرِ رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَتَفَرَّقُوا حَتَّى يُعْطُوا [يُؤْتُوا] سُلُوبَهُمْ»^۸ هر جماعت و گروهی از افراد که در روز دحو الارض دور هم جمع شوند و یاد خدا کنند؛ متفرق نمی‌شوند مگر این‌که درخواست‌هایشان از خدا به آنها عطا و عنایت می‌شود. بنابراین یکی از مراقبه‌های روز دحو الارض این است که مؤمنین دور هم جمع شوند و یاد و ذکر خدا کنند و به یاد خدا باشند. این کار فضیلت بسیار زیادی دارد و جزء مراقبات روز دحو الارض است.

از مراقبه‌های دیگر دحو الارض غسل این روز است. مستحب است انسان به نیت غسل مستحب روز دحو الارض، صبح غسل کند. این غسل برکات زیادی دارد. شست و شویی که غسل از بدن انسان می‌کند، ان‌شاءالله به لایه‌های عمیق‌تر وجود انسان هم راه پیدا می‌کند و باطن انسان را نیز از هر چه زشت و ناپسند و نکوهیده است می‌شوید و تا عمق جان انسان می‌رود که انسان را از غیر خدا می‌شوید و وجود او را خالص، خدایی می‌کند. غسل تا اینجاها راه دارد که انسان را ببرد.

از مراقبات عبادی دیگر روز دحو الارض، دو رکعت نماز است. صبح وقتی آفتاب زد و کمی آفتاب بالا آمد، که اصطلاحاً به آن چاشت می‌گویند؛ مستحب است انسان دو رکعت نماز بخواند؛ در هر رکعت

^۷ سیّد بن طاووس، اقبال الأعمال، ج ۱، ص ۳۱۲.

^۸ سیّد بن طاووس، اقبال الأعمال، ج ۱، ص ۳۱۲.

حمد و پنج بار سوره‌ی شمس و بعد هم دعای مختصری دارد که چند خط است و عزیزان می‌توانند دعا را در مفاتیح الجنان ببینند.

دعای خاصی هم برای روز دحو الارض است که آن هم در مفاتیح الجنان ذکر شده است و خواندن آن دعا هم فضیلت بسیار زیادی دارد.

زیارت امام رضا علیه السلام هم از مؤکدترین مراقبه‌های عبادی روز دحو الارض است. خوشا به سعادت کسانی که به آستان قدس رضوی مشرف‌اند؛ آنها موفق‌اند در روز بیست و پنجم ماه ذی‌القعدة در حرم علی بن موسی الرضا علیه السلام آن بزرگوار را زیارت می‌کنند؛ ولی بعد منزل نبود در سفر روحانی. اگر ما هم در صورت ظاهر چنین توفیقی پیدا نکرده‌ایم؛ می‌شود دل را روانه کرد و هر جا دل متوجه آن حضرت شود؛ همان جا حرم علی بن موسی الرضا علیه السلام است.

امیدواریم خداوند توفیق دهد از این مراقبات بهره ببریم و این روز فوق‌العاده ارزشمند را غنیمت بدانیم و شاکر باشیم.

سید بن طاووس، جمال السالکین رضوان‌الله‌تعالی‌علیه در اقبال الاعمال در مورد روز دحو الارض تعبیر قشنگی کرده است. ایشان می‌گویند اگر کسی خانه‌ای از خود نداشته باشد؛ پولی هم برای خرید یا اجاره کردن خانه نداشته باشد؛ بلا تکلیف و بدون مسکن مانده باشد و سلطان و فرمانروایی پیدا شود و برای او خانه‌ای بخرد و بدون این که آن شخص هیچ زحمت و سختی‌یی کشیده باشد و بدون هیچ منّتی که آن سلطان بر او بنهد، آن خانه را در اختیار آن فرد نیازمند به مسکن بگذارد؛ چه حال تشکر و امتنانی در فردی که بدون این که قبلاً برای تهیه‌ی خانه درخواستی داده باشد؛ تقلّایی کرده باشد؛ زحمتی کشیده باشد و بدون این که منّتی بر او بگذارند، خانه را به رایگان در اختیارش قرار داده‌اند، ایجاد می‌شود؟! او چقدر نسبت به سلطانی که چنین لطفی را در حقّ این رعیت کرده است، غرق امتنان خواهد بود. سید بن طاووس می‌گوید زمین مسکن و محلّ سکونت ما است و خدای متعال که فرمانروای عالم هستی است، بی‌درخواست ما، بی‌تحمل هیچ زحمتی از جانب ما، بی‌هیچ منّتی که بر ما بنهد؛ این مسکن و سکونت‌گاه را در اختیار ما قرار داده است. اگر به همین نکته توجه کنیم؛

می‌بینیم چقدر غرق منت پروردگاریم و در روز دحو الارض که روزی است که زمین برای سکونت بشر گسترده شد، چقدر جا دارد بابت این لطف، حال و روحیه‌ی شکر و سپاس از خدای متعال داشته باشیم.

به یک لحاظ دیگر هم کعبه قبله‌ی عبادت ما مسلمان‌ها است و تنزیل عرش است؛ تنزیل بیت المعمور است؛ تنزیل ضُراح است و چه برکاتی از رهگذر این خانه، در مسیر تعالی و رسیدن به قلّه‌های بلند معنویت و توحید نصیب بشر شده است. خانه‌ای که حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَام به امر پروردگار آن را بنا کردند و ابراهیم خلیل با فرزندشان اسماعیل عَلَيْهِمَا السَّلَام آن را تجدید بنا کردند؛ خانه‌ی توحید و یکتاپرستی. این چه نعمت بزرگی است و در قبال این نعمت چقدر باید شاکر خدای متعال باشیم که چنین خانه‌ای برای جهت دادن به عبادت و رو کردن به خدای متعال برای ما تعبیه کرده است و به دست انبیای الهی در اختیار ما قرار داده است. این روحیه‌ی شکر باید در روز دحو الارض برای ما وجود داشته باشد.

اگر خدا توفیق داد شب و روز دحو الارض را به مراقبات عبادی گذرانیم و از این فرصت‌های عبادت و طاعت، با صیام و قیام بهره بردیم؛ جا دارد به خاطر این فرصتی که خدا فراهم کرده و توفیقی که برای بهره‌مندی از این همه مواهب معنوی عنایت کرده است؛ شاکر باشیم. روز دحو الارض روزی است که خدا از مؤمنین پذیرایی می‌کند؛ آنها را بر خوان این همه عطایای معنوی و روحانی خود میهمان می‌کند و جا دارد میهمانان بعد از پذیرایی شدن، لاقل روح سپاس و تشکر از این میهمانی را که خدا برپا کرده و به آنها فرصت و امکان بهره‌مندی داده است، را داشته باشند. امیدواریم خدا توفیق دهد با چنین روح قدرشناسی از فرصت‌های بسیار طلایی و بزرگی که خدای متعال برای جبران اشتباهات، غفلت‌ها، گناه‌ها، معصیت‌ها، خطاها، اشتباهات، لغزش‌های گذشته‌ی ما فراهم کرده است؛ نهایت بهره را ببریم. ما که می‌دانیم معصوم نیستیم؛ آلوده‌ی به گناه و غفلتیم؛ وقتی پرونده‌ی گذشته‌ی خودمان را مرور می‌کنیم، غرق شرمساری می‌شویم. خداوند چنین موقعیت‌های فوق‌العاده‌ای را برای جبران آنها فراهم کرده است. امیدواریم آن را غنیمت بشماریم و برای جبران اشتباهات و لغزش‌های گذشته و

نورانی ساختن خانه‌ی قلبی که با ظلمت غفلت و خدای ناکرده معصیت، تاریک و ظلمانی شده است،
امشب و فردا را قدر بدانیم.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ